

Za gospodarje

Maribor, dne 23. oktobra 1935.

I. jugoslovanski sadni sejem v Mariboru.

Ta velevažni sejem se vrši pod pokroviteljstvom g. bana dravske banovine od 25. do 28. t. m. v Mariboru v prostorih Unionske pivovarne na Aleksandrovi cesti. Otvoritev bo v petek dne 25. t. m., ob 10. uri dopoldne.

Vabljeni ste vsi kmetje, sadjarji in prijatelji sadja, kakor tudi vsi drugi, kateri si želijo sadje nakupiti in sadje uživajo. Na sejmu pride vsak na svoj račun: kmet-sadjar bo videl, kakšno kvalitetno sadje naj po strokovnih navodilih pridelal in kakšno ceno lahko za lepo sadje doseže; trgovec in nakupovalec pa si lahko lepo sadje brez večjega iskanja nakupi.

Sadni sejem pomenja isto, kar vsi drugi sejmi. Kmet-živinorejec, ki vzredi brhkega konja, lepega vola ali pitanega prašiča, ga žene ponosno na sejem, da ljudje vidijo, kaj ima na prodaj; v srcu pa goji željo, da bi za svoj trud dosegel čim boljše ceno. Slične težnje ima tudi naš sadjar, ki bi rad sadje prodal.

Važna je ta prireditev zlasti za našega malega človeka, kmeta-sadjarja, kateri je danes v največji stiski in najbolj potreben denarja. Radi tega ste vabljeni vsi kmetje, da obiščete to prireditev, katera je za vas velike gospodarske važnosti. Dokazali in videli boste, da tudi priprosti kmet zna kaj prirediti. V sedanjih jako težkih razmerah si mora predvsem kmet sam pomagati; potem mn bodo drugi pomagali!

Državna podpora za I. jugoslovanski sadni sejem v Mariboru.

Na posredovanje ministra g. dr. M. Kreka je odobril kmetijski minister Stankovič 20.000 Din podpore pa I. jugoslovanski sadni sejem v Mariboru, ki se bo vršil od 25. do 28. oktobra.

Ivan Dolinšek, Kamnica.

Kje kmeta čevelj najbolj žuli?

Težko je danes kmetovati! Ne samo, da imajo kmetijski pridelki skrajno sramotne cene, večkrat tudi za najnižjo ceno ni mogoče najti odjemalca. Za golo življenje se še prigospodari, za napredek ali rezervo ne preostane nič več. Vzrokov gospodarskega zastoja je toliko, da mnogih niti ne vidimo. O mnogih je »Gospodar« že razpravljal. Kriza je svetovna in jo v naši državi sami rešiti ne moremo, lahko pa jo s pametnim gospodarstvom ublažimo. Vsi vemo, da je država prevzela mnogokaj na svoje rame, kar ji je samo v škodo. Tako vidimo dan na dan korupcije pri upravi državnih posestev in podjetij. Res so to zakriville največ naše nesrečne politične

razmere, ki so vse to direktno ali indirektno podpirale, toda na vsak način drži, da je mnogo področij, kjer nima država prav nič zgubiti, ako prepusti to privatni podjetnosti in prva pot za pobijanje korupcije bi morala biti ta, da se odkriža polagoma vsega, kar ni za upravo neobhodno potrebno, privzamemo pa to, kar je za državo in državljane bitne važnosti in med to spada v prvi vrsti

zdravstvo.

Za golo življenje torej kmet še gospodari, ko, da mnoge niti ne vidimo. O mnogih tem je pa pri vsej pridnosti našega človeka boj v hiši. Koliko je bolezní, ki bi se v kali še dale ozdraviti s pravimi sredstvi, ker pa pri hiši ni denarja, se navadno odlaga tako dolgo, da je prepozno. Šele sedaj se začne letanje

od zdravnika do zdravnika, zdravljenje stane mnogo denarja in ostane na vse zadnje še brezuspešno. Že partedensko zdravljenje v bolnišnici požre navadno celo kravo in če kmet ne more dokazati, da je zadolžen do vratu in črez, mora brezpogojno plačati oskrbnino, pa naj vzame koder hoče. Ta križev pot našega naroda je najhujša naša zadeva. Zdravje ni samo last posameznika, last je vsega naroda skupno in od narodnega zdravja odvisi tudi narodno blagostanje. Za vse je preskrbljeno, da imajo v bolezni pomoč, vsak delavec je zavarovan in dobi tudi celo prispevke v slučaju bolezni, poleg brezplačne zdravniške pomoči. Tudi vsak uradnik ima zdravniško pomoč zasigurano za vsak resen slučaj, samo kmet je prepuščen samemu sebi.

Dejstvo je, da izdajo naše občine velikanske svote v zdravstvene namene, velik je banovinski in državni proračun za zdravstvo, toda vse to je premalo in napačno organizirano. Prva skrb države in banovine bi morala biti zdravje naroda. Načelno bi moral vsak državljan v slučaju bolezni imeti zdravniško pomoč in zdravljenje v III. razredu bolnice. Če imajo to že vsi drugi stanovi, zakaj bi še tega ne imel steber države — naš kmet?! Upamo, da se bodo v kratkem poklicale v življenje široke banovinske samouprave. Dolžnost teh bo v prvi vrsti, da sezidajo bolnice in uredijo zdravstvo na taki podlagi, da tudi kmet ne bo več navezan na zdravljenje po — konjedercih in mazačih.

Druga velika rak-rana našega kmeta je

šolstvo.

Ne mislim tu na ljudsko šolstvo, s katerim smo preskrbljeni, dasiravno je državna uprava mnogo bremen za to že preložila na rame občin, kar nikakor ni pravilno. Najhujše je pri našem srednjem in višjem šolstvu. Izgleda, da v nekaj desetletjih ne bo nobenega kmetkega sina več v državni službi, razven pri pometatih pisarn. Kaj to pomeni, vé vsak! Mestni otrok nima nobenega pojma o kmetiskem življenju in ne bo toliko čutil z narodom, ker vidi samo, da ima kmet vsega dovolj: sadja, vina, mesa, krompirja itd., kar vse mora meščan »drago« plačati. Tudi učitelji bodo kmalu že samo meščani. Prej je lahko

prišel z meščansko šolo, katera je navadno v vsakem trgu in jo je lahko obiskoval tudi ne preveč oddaljeni kmetški otrok, na učiteljišče; danes zahtevajo tam srednjo šolo. Samo v semenišče in bogoslovje je še odprta pot posameznim kmetiskim sinom, kamor »svobodoljubni« meščani ne siliijo. To je še edina sreča našega naroda, da je naša duhovščina iz našega kmečkega ljudstva, da z njim čuti in z njim dela na boljši bodočnosti, sicer bi morali obupati. Toda tudi drugo šolstvo bi moralo biti last celega naroda in je potreba, da se nadarjenim kmetiskim otrokom na vsak način omogoči višja izobrazba, ker je to v blagor državi in državljanom. Le dober in značajan uradnik, ki do svoje službe ne bo prišel po protekciji, lahko koristi državi.

★

Zahteve naše države v očigled sankcijam.

Gospodarski oddelek Društva narodov v Ženevi je imel 18. X. sejo, na kateri so zahtevali zastopniki odškodnino za izvajanje kazenskih odredb napram Italiji.

Zastopniki Angleške vztrajajo neomajno na stališču, da se mora prepovedati izvoz vsega blaga v Italijo in ne le proizvodov, ki so neposredno potrebni italijanski vojni industriji, torej tudi izvoz blaga za prehrano in opremo italijanskega civilnega prebivalstva in vojaštva. Če bi bili ti angleški predlogi sprejeti, bi bile oškodovane seveda v prvi vrsti agrarne države v srednji Evropi in na Balkanu, ker imajo v Italiji svoja najboljša izvozna tržišča. Pri trgovini z Italijo so vsekakor najbolj zainteresirane: Avstrija, Madžarska, Jugoslavija in Romunija.

Ker so madžarski in avstrijski zastopniki v Ženevi izjavili, da se njihovi državi ne bosta pridružili sklepom Društva narodov, bi bili pri izvajanju gospodarsko-finančnih sankcij proti Italiji torej v prvi vrsti oškodovani Jugoslavija in Romunija. Avstrija in Madžarska bosta povsem svobodno uvažali svoje blago v Italijo in ne bosta v ničemer oškodovani, zlasti če se napram njima ne bodo izvajale sankcije v enaki meri kakor napram Italiji.

Jugoslovansko odposlansstvo v Ženevi je zato sprožilo pobudo, naj se Jugoslaviji in Romuniji zagotovi odškodnina za škodo, ki bi jo morali utrpeli v primeru izvajanja gospodarskih in finančnih sankcij proti Italiji.

Jugoslovanski zastopniki so najpoprej izjavili, da se vlada kraljevine Jugoslavije pridružuje sklepom Društva narodov o sankcijah proti Italiji, nato pa so predlagali, naj se zagotovijo državam, ki bodo zaradi ukinitve izvoza v Italijo najbolj oškodovane, tržišča v drugih državah, ki so članice Društva narodov. To naj bi se izvedlo tako, da bi države članice Društva narodov, ki imajo tesne trgovinske stike z državami, ki pri izvažanju sankcij ne nameravajo sodelovati, kakor sta Avstrija in Madžarska, ukinile svoj uvoz iz teh držav in ga nadomestile z uvozom blaga iz držav, ki so sklenile izvajanje sankcij.

Društvo narodov je uvidelo, da so jugoslovanske zahteve upravičene.

Kaj in za koliko smo izvozili letos v prvi polovici v Italijo? Velešile so za to in posebno Anglija, da se izvedejo napram Italiji radi vojne z Abesinijo kazenske odredbe ali sankcije in se ž njimi ukine uvoz v Italijo. Z ozirom na sankcije je izjavil v imenu balkanskih držav v Ženevi romunski zunanji minister Titulescu, da bi bili Jugoslavija in Romunija težko prizadeti, ako bi se pridružili sklepu izvajanja sankcij napram Italiji, ki od balkanskih držav zelo veliko kupuje. Kaj in za koliko smo izvozili letošnjo prvo polovico v Italijo, nam naj predoči naslednji pregled. Navedeni so v statistiki izvoženi predmeti, katerih smo izvozili v Italijo za več kot 1 milijon dinarjev. V oklepajih so številke za izvoz v prvi polovici minulega leta: Koruza 11.16 (9.96) milijonov Din, fižol 9.1 (0.85), suhe gobe 1.45 (2.8), suhe češnje 1.4 (1.7), konji nad tri leta stari 7.03 (7), živi voli 12.02 (20.75), živi biki 5.9 (4.2), živi junci 4.66 (2.4), teleta 2.7 (2.5), kure 14.5 (28.17), piščanci 10.6 (22.8), zaklane kure 3.9 (2.6), zaklani piščanci 1.96 (0.8), jajca 16.25 (15.8), suhi kokoni 1.2 (—), suhe ovčje kože 2.1 (0.6), jagnečje kože 1.0 (1.0), zajčje kože 1.1 (1.0), sveže ribe 1.3 (2.4), bukova drva 6.1 (8.85), ostala drva

1.36 (2.74), oglje 4.4 (7.16), neobdelani stavbeni les samo izsekan, orehov nad 50 cm premera 6.25 (5.64), stavbeni les samo tesan v vseh dimenzijah od igličastega drevja vseh vrst 24.7 (29.2), brestove deske itd. 2.6 (1.5), bukovne deske itd. 28 (41.1), jesenove deske itd. 1.35 (1.7), hrastove deske itd. 11.15 (12.3), rezan les vseh vrst igličastega drevja 125 (107.7), frize 9.2 (6.5), sirova dalmatinska tupina 2.0 (2.7), portlandski cement 1.3 (0.2), acetati 1.6 (1.55), lignit 1.0 (1.1), tkanine z umetne svile 1.4 (2.05) itd. — Skupno je znašal v prvi polovici naš izvoz v Italijo 479.363 ton (lani v prvi polovici 532.52 ton) v skupni vrednosti 363.86 (402.4) milj. Din.

Gospodarske zanimivosti.

Svetovni rekord mlekarice. Do pred kratkem je še bila na višku glede mleka in sirovega masla siva bavarska krava »Agata«, last posestva Zollhaus pri Türkenheimu na Švabskem. Omenjena krava je dala na leto 17.188 kg mleka in 595.27 kg sirovomaslene maščobe. Na dan je dala Agata januarja leta 1934 največ 66.1 kg mleka. To velikansko množino je prekosila pred nedavnim švabska šekasta krava iz posesti Gersthofen pri Augsburgu. Krava »Freja« je stara 7 let in je dala 8. aprila 1935 na dan 72.2 kg mleka. Tekom 31 dni so uradno ugotovili od »Freje« 2238.2 kg mleka s 4.93% maščobe ter 110.34 kg maslene tolšče. Tekom enega meseca je dala ta čudovita žival toliko mlečne tolšče, kakor je dobimo od druge krave v enem letu.

Letos bo malo meda v naši državi. Letošnja hladna spomlad in suho poletje sta vplivala zelo neugodno na razvoj čebel in na pašo. Po dežju v avgustu se je sicer položaj nekoliko popravil, vendar je že bilo prepozno. V poznem poletju so postale noči hladne in proizvodnja nektarja je padla. Letos bodo dobili čebelarji okrog 80% manj medu nego so pričakovali. So pa v naši državi pokrajine, kjer ne bodo mogli odvzeti čebelam prav nič od njihove zaloge. Povpraševanje po medu je zelo živahno in se gibljejo cene pri nakupu na debelo med 11.50 in 12 Din za 1 kg.

Cene žitu in moki so poskočile. Na žitnih borzih je opaziti porast žitnih in cen za moko. Pšenica je že dosegla ceno 180—185 Din za meterski stot in bodo cene še rasle. Koruza je v ceni trdna 95—110 Din, pšenična moka pa 285—295 Din za meterski stot.

Izvoz svinj v Nemčijo. Jugoslovanski konzulat v Berlinu je izposloval, da je bilo te dni odposlanih iz naše države v Nemčijo več vagonov svinj. Je to prvi slučaj večje svinjske pošiljatve iz naše države na Nemško.

Izborna sadna letina v hrvatskem Zagorju. Po hrvatskem Zagorju so letos jabolke obrodile proti vsem pričakovanju dobro in sicer z ozirom na prvovrstno kakovost in količino. Iz hrvatskega Zagorja je bilo letos prodanih na Čehoslovaško 600 vagonov jabolk. Cene jabolkam se gibljejo med 1.50—2.50 Din 1 kg. Slive stanejo 1—1.50 Din. Zagorci so izkupili letos za jabolčni izvoz 1.5 milijona Din in ravno toliko jim bode vrgel tudi domači trg v Zagrebu, Varaždinu, Krapini in Zlataru.

Šestkratni izvoz pšenice iz Rusije. Iz pšenične zaloge sovjetske Rusije je bilo letos od 1. avgusta prodanih v druge države 819.000 kvatrov (1 kvater 12.7 kg). Omenjena izvozna količina je pošestorila lansko. Še bolj je pa porasel izvoz ječmena in znaša 1.5 milijona kvatrov, kar znači od lani 7krat več. Izvozni načrt ruskih sovetov je letos izredno pospešilo dejstvo, ker je bila zelo dobra žetev po pokrajinah ob Črnem morju, odkoder je bil mogoč nagel izvoz.

Naš tujski promet. Jugoslovanska kopaljšča ter zdravilišča je obiskalo letos po uradnih ugotovitvah od 1. januarja do 1. septembra 707.041 gostov. Število prenočitev znaša 3.780.763. (V istem času lansko leto je bilo naštetih 676.409 gostov in 3.587.103 prenočitev.) Od gostov je bilo 536.784 domačinov (istočasno lansko leto 504.611). Med tujci so na prvem mestu Čehoslovaki (52.110, 425.002 prenočitev), tem sledijo Avstrijci (39.954, 255.814 prenočitev), Nemci (17.759, 89.007 prenočitev) itd.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 19. X. so pripeljali 55 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 8—10, sla-

nina 12—13 Din. Kmetje so pripeljali 5 voz sena po 57—61, 1 slame 40, 28 voz krompirja 0.75—1, 2 čebule 2.50—3. Česen 6—8, zelje 1—3. Jabolke 3—4, hruške 3—6, suhe slive 6, grozdje 3.50—6, celi orehi 8, luščeni 28, kostanj 3.50. Na trgu je bilo 10 vreč pšenice 1.50, 4 rži 1—1.25, 8 ječmena 1.25, 14 koruze 1.25, 12 ovs 0.75 do 1, 12 prosa 1.50, 5 ajde 1.25, 14 fižola 1.25—2. Smetana 6—8, surovo maslo 18—24. Prinesli so 42 kokoši 15—27, 864 piščancev 16—45, 28 gosi 30—35, 38 puranov 25—35, 28 rac 10—12, 34 domačih zajcev 5—25 Din.

Mariborski svinjski sejem 18. X. 1935. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 282 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 40—50 Din, 7—9 tednov stari 60—80 Din, 3—4 mesece stari 120—160 Din, 5—7 mesecev stari 200—250 Din, 8—10 mesecev stari 300—360 Din, 1 leto stari 500—580 Din za komad. 1 kg žive teže 4.50—5.50 Din, 1 kg mrtve teže 7.50—9.50 Din. Prodanih je bilo 147 komadov.

Živinski in svinjski sejem v Ptuj. — Živinski sejem v Ptuj v torek dne 15. t. m. je bil dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Prignali so: 89 volov, 296 krav, 27 bikov, 34 juncev, 49 telic, 6 telet in 140 konj, skupaj 641 glav živine. Od teh so prodali 215 komadov. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: voli 2.50 do 4.25 Din, krave 1.25 do 2.75 Din, biki 2 do 3 Din, junci 2 do 2.50 Din, telice 2.25 do 3.50 Din, konje in kobile so prodajali po kakovosti od 200 do 4000 Din, žrebeta pa od 300 do 1500 Din komad. Prihodnji konjski in goveji sejem bo 5. novembra t. l.: — Svinjski sejem v Ptuj, ki se je vršil v sredo dne 16. t. m., je bil razmeroma dobro založen, kupčija pa je bila srednja. Prignali so 333 rilcev, prodali pa le 92. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: pršutarji 4.50 do 5 Din, debele 5 do 5.80 Din, plemenske 4.25 do 4.50 Din, prasce 6 do 12 tednov stare so prodajali od 50 do 100 Din komad. Prihodnji sejem za prašiče bo dne 23. t. m.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste kg 8—10 Din, II. vrste 6—8; meso od bikov, krav, telic 4—6; telečje meso I. vrste 8—10, II. vrste 4—6 Din; sveže svinjsko meso 8—12 Din 1 kg.